

TOMMI WALLENIUS

magazine litteraire

Ranskalainen Magazine litteraire voi nimensä puolesta vaikuttaa pelkältä kirjallisuuslehdeltä, mutta sen filosofinen anti on niin painava, että filosofian harrastajan on hyvä pitää lehteä silmällä. Ranskassahan filosofian ja kirjallisuuden suhde on historian saatossa ollut likeinen ja moniulotteinen. Yhtäältä valistuksesta alkaen filosofia on laskettu laajasti ymmärretyn ”kirjallisuuden” (littérature) alaan, minkä voi huomata vielä nykyäänkin vaikkapa etsiessä filosofisia teoksia ranskalaisen webbikirjakaupan sivuilta. Toisaalta ranskalainen filosofia on usein ollut leimallisesti kirjallisuutta siinä mielessä, että ”kirjailijan” ja ”filosofin” nykyisin vallitseva rajanveto on useassa tapauksessa ongelmallinen; tästä löytyy esimerkkejä niin valistusajalta (Voltaire, Direrot) kuin nykypäivästäkin (esim. Sartre, de Beauvoir, Camus, Bernard-Henri Lévy). Filosofia ymmärretään Ranskassa usein yhä muuksikin kuin puhtaaksi akateemiseksi oppiaineeksi, vaikka onhan se toki myös sitäkin.

11 kertaa vuodessa ilmestyvän *Magazine litteraire* (ML) jokainen numero on teemanumero. Lehden teemat ovat moninaisia, ne voivat keskittyä valottamaan yhtä kirjoittajaa, suuntausta, teemaa tai kielellis-maantieteellistä aluetta. Viime kuukausina noin joka toinen ML:n numero on teemansa puolesta painottunut vahvasti filosofiaan: Walter Benjamin (huhtikuu), nykypäivän Italia (maaliskuu), Gilles Deleuze (helmikuu), Victor Hugo (tammikuu), rock-kirjailijat (joulukuu), fenomenologia (marraskuu). Lehden alkuaajoista – ensimmäinen numero ilmestyi marraskuussa 1966 – viime vuosiin verrattuna näyttää filosofisen panoksen määrä vain kasvaneen. Filosofista näkökulmaa ja sisältöä löytyy myös niidenkin teemojen sisältä, jotka eivät otsikkonsa puolesta suoraan filosofiaan viittaa. Näin ollen esim. nyky-Italiaa käsittelevässä teemassa on mukana artikkeli jossa tutkitaan mitä uutta löytyy italialaisesta filosofiasta, Hugo-numerossa taas ei unohdeta tarkastella hänen filosofisia ulottuvuuksiaan.

Magazine litteraire uusi numero, *Les écritures du Moi* (toukokuu 2002), on järjestysluvultaan 409, joten vuosien

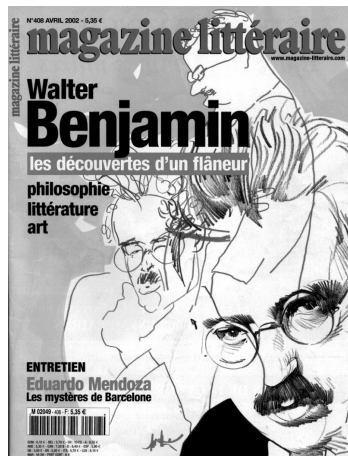
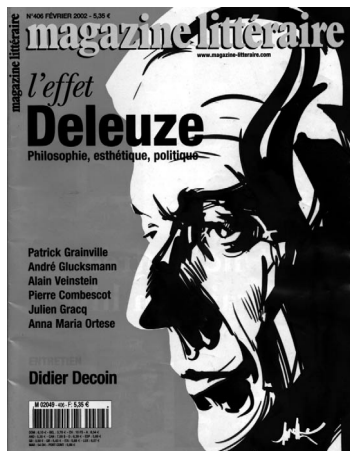
varrella varsin monet merkittävät filosofian klassikot ja nykyfilosofit ovat saaneet osakseen oman teemanumeronsa. 1900-luvun filosofiksi(kin) tituleeratavista kynäniekoista listalta löytyvät mm. Sartre, de Beauvoir, Bataille, Lévi-Strauss, Foucault, Heidegger, Lacan, Aron, Eco, Derrida, Althusser, Wittgenstein, Ricoeur ja juuri edesmennyt Bourdieu. Filosofian klassikoista teemanumeron aiheena ovat olleet esim. Rousseau, Nietzsche, Kant, Darwin, Marx, Descartes, Spinoza, Machiavelli. Tietenkin mukana on paljon ranskalaisen kirjallisuuden klassikkoja – Dumas, Flaubert, Balzac, Zola, Proust jne. – mutta myös muiden kielialuiden merkkihenkilöitä on muistettu (Shakespeare, Grass, Hemingway, Cervantès, Wilde, Borges, Dostojevski jne.). ML ei ole rajoittunut tarkasteluun vain jo manan maille painuneisiin henkilöihin vaan useat henkilöt on nostettu teeman arvoisiksi jo elinaikanaan.

Vaikka teemat ovat tietenkin usein Ranska-painotteisia, myös muiden kielialueiden kirjallisuus ja kulttuuri ovat esillä. Näin teemojen joukosta löytyy vaikkapa Prahnan, Portugalin,

arabialaisen maailman, Yhdysvaltojen, Neuvostoliiton tai Kiinan kirjailijoita esittelevät numerot. Kirjallisuuden käsittely ei ole rajoittunut vain kansakunnan kaapin päälle nostettuihin mahtimiehiin, vaan tarkasteltavana ovat myös populaarimmat tyyllilajit; mm. dekkarit, scifi sekä sarjakuva ja eroottinen kirjallisuus.

ML:n numeroiden sivumäärä on yli sata, ja teema vie tästä noin puolet. Koska artikkelit eivät ole mämmuttipitkiä, jokaiseen teemaan on saatu mahtumaan parisenkymmentä eri kirjoittajien näkökulmaa. Näkökulmien runsaus tekeekin teemoista antoisia samalla sekä yleissivistystään paikkaaville että myös aiheeseen erikoistuneellekin lukijalle. Jutut ovat usein yliopistoihmisten kirjoittamia, mutta raskaat viiteapparaatit on säästetty toisiin julkaisuihin.

Kirjoittajat ovat pääasiassa ranskalaisia ja ranskalaiselta kielialueelta, mutta poikkeuksiakin on. Esimerkiksi Fenomenologia-numerossa (ML 403) kirjoittaa Suomessakin vierailut filosofi Dan Zahavi, joka rohkaisee artikkelissaan analyttistä ja fenomenologista filosofiaa käymään suurempaa keskustelua, sillä se olisi

molemmille hedelmällistä. Zahavin esimerkit osoittavat, että erityisesti nykyiselle analyttiselle filosofialle olisi hyödyllistä tutkia mitä fenomenologit ovat monista analyttisen filosofian kentällä viime aikoina ajankohtaisiksi nousseista kysymyksistä jo mietineet. Fenomenologian vaarana on taas ollut Zahavin mukaan liiallinen käpertyminen fenomenologian mestareiden loputtomiin selittelyihin. Muiden traditioiden kohtaaminen auttaisi fenomenologiaa todistamaan elinvoimaisuutensa ja osuvuutensa myös tänä päivänä. Tosin toisaalla samassa numerossa François-David Sebbah toistaa muidenkin ranskalaisten korostamaa huomiota, että fenomenologia ei ole Ranskassa kuivunut vain historiallisen tutkimuksen kohteeksi vaan se on ollut erityisen kukoistava ja kehittyvä sekä moni-ilmeinen traditio.

Jokaisen *Magazine littéraire* -numeron toisessa suuressa osastossa, kirja-arvosteluissa, esitellään ranskankielisiä – ja ranskannettuja – kuukauden kirjajulkaisuja varsin kattavasti; esseistä dekkareihin. Kirja-arvosteluosuus tarjoaa hyvän läpileikkauksen Ranskassa julkaistaviin

kirjoihin, vaikka siihen ei toki aina filosofisia teoksia osukaan.

Sen sijaan lehdessä silloin tällöin ilmestyvissä teemojen ulkopuolisissa haastatteluissa filosofit esiintyvät tiheään. Viimeksi haastattelussa ovat olleet naapurimaiden tuotteliaat filosofit Peter Sloterdijk (*ML* 407) ja Gianni Vattimo (*ML* 402). Sloterdijkin trilogian *Sphären* ensimmäinen osa *Blasen* on juuri käännetty ranskaksi, joten tässä haastattelussa lähdetään liikkeelle tuon teoksen ideoiden kautta, mutta käsitellään myös pari vuotta sitten kohua herättäneen *Das Menschentreibhaus* -tekstin teemoja. Nykyään myös eurokansanedustajana tunnetun Vattimon haastattelussa keskitytään analysoimaan ja syventämään hänen esseessään *Fare Gustizia del Diritto* esittämiä ajatuksia nihilistiselle ajattelulle perustuvasta oikeudesta ja oikeudenmukaisuudesta.

Jokaisen lehden alkuosassa on monensortin pikku-uutisia kirjallisesta maailmasta, ja muutamia veikeitä vakiopalstoja. *ML* on kautta linjan ammattimaisesti toimitettu sekä taitettu huolellisesti ja tyylikkäästi. Huomionarvoisa on ranskalaisten tapa ottaa intellektuelleista valokuvia, joissa

heidät saadaan näyttämään vakavastiotettavan arvokkailta ja vastaansanomattoman fiksuilta. Tämä on varmasti tärkeä tekijä ylläpidettäessä mielikuvaa ranskalaisen hengenelämän korkealentoisuudesta.

Lehden internetsivuilta (www.magazine-litteraire.com) löytyy mm. valikoima arkistoituja artikkeleita, lyhyitä kirjaesittelyjä, lista lehden teemoista ensimmäisestä numerosta alkaen sekä lista vielä saatavilla olevista irtonumeroista. Paperilehteä *ML:n* nettitarjonta ei korvaa, mutta se tarjoaa pieniä maistiaisja.